

چالش نقضی برهان قوه و فعل

محمد مهدی کمالی*

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۹/۱۵ - تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۱/۲۰

DOI: 10.22096/ek.2020.113303.1168

چکیده

بیشتر حکیمان مسلمان، به تبعیت از ارسطو، جسم را حقیقتی مرکب از دو عنصر جوهری به نام ماده اولی و صورت دانسته‌اند و برای اثبات این مطلب براهین مختلفی اقامه کرده‌اند. یکی از این براهین برهان قوه و فعل است که در آن ترکیب جسم از ماده و صورت با استناد به دو حیثیت نفس الامری به نام قوه و فعل اثبات شده است. براهنی که به اعتقاد بسیاری از فیلسوفان، محکم‌ترین برهان اثبات ماده اولی است که حتی در دقت و استحکام بر برهان فصل و وصل برتری دارد. بر این برهان نقدهای بسیاری وارد شده است؛ اما آنچه کمتر به آن توجه شده بررسی اشکالات نقضی این برهان است. در این میان، نقض برهان قوه و فعل به هیولای اولی و نفس، نقض جدی‌تری است که این مقاله با بررسی آن، رویکرد دوگانه فیلسوفان در قبال جسم با هیولی و نفس را به تصویر کشیده و نقد کرده است.

واژگان کلیدی: برهان قوه و فعل؛ هیولای اولی؛ صورت جسمیه؛ نفس.

* کارشناس ارشد فلسفه دین، دانشگاه ادیان و مذاهب، قم، ایران.

Email: m.mkamali@yahoo.com

